

Vážené dámy, vážení páni, ctené zhromaždenie,

dovoľte mi, aby som Vám predstavila aktuálny stav učiteľov nemeckého jazyka na východnom Slovensku, postavenie učiteľov cudzieho jazyka vo všeobecnosti. Svojím príspevkom chcem poukázať **na nedodržiavanie základného dokumentu právneho štátu SR - na ústavu SR**, z ktorej budem citovať a následne v komentároch poukazovať na problematiku jazykovej politiky na Slovensku. Veľké množstvo učiteľov cudzieho jazyka, konkrétne nemeckého jazyka, na východnom Slovensku z existenčných dôvodov riešilo odchod z práce, keďže im nebol pracovný úväzok naplnený a boli v tom lepšom prípade zamestnaní ako nekvalifikovaní učitelia, v tom horšom prípade prepustení z práce. **Množstvo našich kvalifikovaných, vzdelaných a dlhoročnou praxou skúsených učiteľov preto opustilo Slovenskú republiku, katedry svojich škôl, svojich žiakov a odišlo do „neznáma“ „známa“...**

Podľa ústavy SR – zákona č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov sa v

- *II. hlave – 1. oddiele – Všeobecné ustanovenia – čl. 12 – ods. 4 nachádza*

„nikomu nesmie byť spôsobená ujma na právach pre to, že uplatňuje svoje základné práva a slobody...“

Komentár – Nie sú učiteľom cudzieho jazyka v posledných rokoch smerovania jazykovej politiky na Slovensku spôsobené ujmy na právach, pretože nemôžu uplatňovať svoje základné práva a slobody z hľadiska talentu, dosiahnutého vzdelania a dlhoročných pracovných skúseností?

- *v II. hlave – 2. oddiele – Základné ľudské práva a slobody – čl. 19 – ods. 2 sa nachádza:*

„Každý má právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života...“

Komentár – Prečo zasahujeme neoprávnene do súkromného a rodinného života detí základných škôl explicitným nariadením vyučovania povinného cudzieho jazyka – anglického, ak rodičia nemajú právo voľby prvého cudzieho jazyka vo všeobecnosti? Ako môžu rodičia byť nápomocní svojim deťom pri domácej príprave, ak nemajú dostatočné vedomosti v oblasti cudzojazyčného vzdelania – konkrétne poukazujem na problematiku, že rodičia ovládajú ruský, resp. nemecký jazyk a dieťa sa učí na ZŠ povinne anglický jazyk. Tu dochádza často k tomu, že dieťa už dopredu „odsúdime“ na neúspech, keďže rodičia nie sú (mnohokrát) schopní poskytnúť adekvátnu pomoc.

- *v II. hlave – 5. oddiele – Hospodárske, sociálne a kultúrne práva – čl. 35 – ods. 1 sa nachádza:*

„Každý má právo na slobodnú voľbu povolania, prípravu naň, ako aj právo podnikat' a uskutočňovať inú zárobkovú činnosť...“

Komentár – Stretávame sa s názorom rodičov, prečo sa nevyučuje prvý cudzí jazyk vo všeobecnosti na základe slobodnej voľby žiakov, resp. ich zákonných zástupcov, keďže práve

oni sa stretávajú so skutočnosťou, že potreba konkrétne nemeckého jazyka z hľadiska uplatnenia sa na trhu práce je vysoká a jeho znalosť absentuje.

- **v II. hlave – 5. oddiele – Hospodárske, sociálne a kultúrne práva – čl. 41 – ods. 4 sa nachádza:**

„Starostlivosť o deti a ich výchova je právom rodičov, deti majú právo na rodičovskú výchovu a starostlivosť.“

Komentár – Prečo odoberáme toto právo rodičom pri slobodnej voľbe prvého cudzieho jazyka, ak striktné na druhej strane dodržiavame toto právo pri voľbe etickej alebo náboženskej výchovy? Vraciame sa naspäť na znenie a uplatňovanie starého školského zákona 29/1984, kedy bolo explicitne vyhradené vyučovanie iba ruského jazyka ako povinné? **Nežijeme v demokratickej spoločnosti, kedy má občan právo voľby? Nie je EÚ výsledok demokracie?**

Pokračujem vo svojom príspevku citáciou **školského zákona 245/2008 Zb. z.**

Podľa §3 – *princípy výchovy a vzdelávania* sa

- **v bode c)** uvádza:

„Výchova a vzdelávanie podľa tohto zákona sú založené na princípoch rovnoprávnosti prístupu k výchove a vzdelávaniu so zohľadnením výchovno-vzdelávacích potrieb jednotlivca a jeho spoluzodpovednosti za svoje vzdelávanie...“

Komentár – Znova poukazujem na nerovnosť prístupu k výchove a vzdelávaniu v oblasti jazykového vzdelávania na Slovensku explicitným nariadením výučby anglického jazyka ako prvého cudzieho jazyka na základných školách. Kontinuita jazykového vzdelávania absentuje aj v tomto prípade, pretože na stredných školách sa okamžite stretávame s výučbou 2 cudzích jazykov ako povinných a rôzna časová dotácia hodín – najčastejšie 1 hodina týždenne, nepostačuje na dosiahnutie jazykovej úrovne v takom rozsahu, aby sa dospelo k čo najefektívnejšiemu kontinuálnemu prechodu žiakov zo základných škôl na stredné školy.

- **v bode d)** – sa uvádza:

„zákazu všetkých foriem diskriminácie a obzvlášť segregácie“

Komentár – Pri práve voľby prvého cudzieho jazyka na základných školách je odobratá možnosť slobodne sa rozhodnúť, a tak sa preto už na základných školách stretávame s prvkami diskriminácie vo vzťahu k voľbe prvého cudzieho jazyka vo všeobecnosti. Keď sa žiak, popr. jeho zákonný zástupca chce rozhodnúť pre voľbu iného cudzieho jazyka ako anglického, pre ďalšiu sústavnú prípravu na voľbu svojho povolania a uplatnenie sa na európskom pracovnom trhu, kde vysoko absentuje odborná znalosť napr. nemeckého jazyka, **je mu táto možnosť voľby odopretá.** (Ako príklad uvediem agentúry na sprostredkovanie práce napr. v oblasti zdravotníctva – odborných pracovníkov, u ktorých absentuje jazyková zdatnosť. Ako formu diskriminácie chápeme možnosť uplatnenia sa odborníkov vo všetkých oblastiach pracovného trhu v rámci štátov Európskej únie, ktorí z dôvodu proklamovania

jazyka anglického nedosiahli jazykovú zdatnosť v ďalšom cudzom jazyku, a preto sa nemôžu plnohodnotne uplatniť na trhu práce so svojou odbornosťou.) Týmto príkladom som chcela poukázať na to, že presúvame možnosť dosiahnutia požadovanej úrovne jazykových zručností žiaka až na stredné školy, pričom na základe mnohých sociologických aspektov je najlepšie osvojenie si cudzieho jazyku už v primárnom stupni vzdelávania, ak nie v predprimárnom.

- **v bode e)** – sa uvádza:

„rovnocennosti a neoddeliteľnosti výchovy a vzdelávania vo výchovno-vzdelávacom procese...“

Komentár – Znovu sa stretávame s porušovaním tohto zákona z hľadiska rovnocennosti výchovy a vzdelávania vo výchovno-vzdelávacom procese. Kam sme dospeli reformou jazykového vzdelávania na Slovensku, keď sme exaktne nastolili anglický jazyk ako prvý jazyk v primárnom vzdelávaní na základných školách a ďalšie cudzie jazyky sme odsunuli na vedľajšiu koľaj? Tým sa zopakovala situácia pred rokom 1989, podľa uplatňovania starého školského zákona 29/1984, ktorý exaktne nastolil ruský jazyk ako prvý cudzí jazyk, a možnosť jeho aplikácie v praxi nebola po novembri 1989 takmer žiadna. Ale o tom sme nemohli v tom čase rozhodovať, pretože sme nežili v demokratickom právnom štáte. Keďže žijeme v demokratickom štáte, neupierajme možnosť slobodnej voľby občanovi – rodičovi – žiakovi.

- **v bode h)** – sa uvádza:

„slobodnej voľby vzdelávania s prihliadnutím na očakávania a predpoklady detí a žiakov v súlade s možnosťami výchovno-vzdelávacej sústavy“

Komentár – Robme zákony pre ľudí, nepozerať sa na krok pred seba, pozerajme sa na míľu pred seba. Poskytujeme bezplatné vzdelávanie aj v jazykovej politike už na základných školách. Neodsúvajme túto kompetenciu na súkromné jazykové školy alebo inštitúcie, kde je možnosť dosiahnutia jazykovej zručnosti spoplatnená. Nezatvárajme si oči predtým, aká bude uplatniteľnosť týchto dnešných žiakov o pár rokov na trhu práce, aby zabezpečili existenčné podmienky svojich rodín. Voľba cudzieho jazyka = uplatniteľnosť na trhu práce = pozitívne atribúty k zníženiu nezamestnanosti = šťastný a plnohodnotný život jedinca. Preto musí mať právo každý sa rozhodnúť, akým smerom sa bude jeho život uberať, kde bude žiť a pracovať.

V dnešných časoch je voľba cudzieho jazyka veľkou výzvou. Otázka nezamestnanosti je a bude vysoký problém, pomôžme našej spoločnosti uplatniť sa na trhu práce, pri voľbe zamestnania, uplatnenia svojich jazykových zručností v zamestnaní voľbou prvého cudzieho jazyka vo všeobecnosti. Neuberajme právo voľby cudzieho jazyka či už francúzskeho, ruského, anglického, španielskeho, talianskeho, nemeckého a iného z hľadiska kvalifikovanej výučby a nie kvantitatívneho obsadenia pedagógov s rozšírenými vedomosťami anglického jazyka alebo základnými.